

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Ιδιοκτησία στον γάμο και στο σύμφωνο συμβίωσης>

Περιοριστικές σχέσεις των καταχωρισμένων συντρόφων

Περιοριστικές σχέσεις των καταχωρισμένων συντρόφων

Ισπανία

1 Υπάρχουν διαφορετικές μορφές σχέσεων «καταχωρισμένης συμβίωσης» στο εν λόγω κράτος μέλος; Εξηγήστε τις διαφορές μεταξύ των διαφόρων μορφών.
Ναι.

Δεν υπάρχουν αστικού δικαίου ρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τα ζευγάρια που ζουν σε ελεύθερη συμβίωση και, κατά συνέπεια, οι περισσότερες αυτόνομες κοινότητες έχουν θεσπίσει τους δικούς τους, είτε αστικούς είτε καθαρά διοικητικούς, κανόνες που ρυθμίζουν τη σύσταση ελεύθερης συμβίωσης, τη νομική της ρύθμιση, τα αποτελέσματά της, τις μορφές της και τις συνέπειες από τη λύση της. Η κατάσταση αυτή συναρτάται με τη συνύπαρξη διαφορετικών αστικών δικαίων (δικαία των αυτόνομων κοινοτήτων) στην Ισπανία σε συνδυασμό με το κοινό δίκαιο.

Παράλληλα με τον γάμο και την αρρυθμιστή ελεύθερη συμβίωση, κάθε αυτόνομη κοινότητα επιφυλάσσει διαφορετική νομική αναγνώριση στα ζευγάρια που ζουν σε ελεύθερη συμβίωση. Στο πλαίσιο αυτό, οι εν λόγω διαφορές σε επίπεδο αυτόνομης κοινότητας ποικίλουν από τη νομική αναγνώριση με μόνη προϋπόθεση την ύπαρξη ελάχιστης περιόδου συγκατοίκησης ή με προϋπόθεση τον συνδυασμό συγκατοίκησης και κοινών τέκνων μέχρι την υποχρέωση εγγραφής ή καταχώρισης της ελεύθερης συμβίωσης ώστε να έχει διοικητική ισχύ. Τέσσερις αυτόνομες κοινότητες (Βαλεαρίδες Νήσοι, Εστρεμαδούρα, Χώρα των Βάσκων και Γαλικία) έχουν θεσπίσει μητρώο στο οποίο πρέπει να καταχωρίζονται οι σχετικές συστατικές πράξεις.

Πρέπει να επισημανθεί ότι τα διοικητικά θέματα εξαιρούνται από το πεδίο της κανονιστικής ρύθμισης, καθώς το παρόν δελτίο περιέχει ορισμένες παραπομπές σε κανόνες αμιγώς διοικητικούς που διέπουν την ελεύθερη συμβίωση και την καταχώρισή της σε ορισμένες αυτόνομες κοινότητες, οι οποίες όμως δεν διαθέτουν κατά τα άλλα συνταγματική αρμοδιότητα στον τομέα του αστικού δικαίου.

2 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιοριστικών σχέσεων των καταχωρισμένων συντρόφων; Τι προβλέπει; Σε ποιες μορφές σχέσης «καταχωρισμένης συμβίωσης» εφαρμόζεται;

Δεν προβλέπονται ειδικοί κανόνες οικονομικής ή περιοριστικής φύσης που να ρυθμίζουν τα περιοριστικά στοιχεία τα οποία αποκτώνται κατά τη διάρκεια της ελεύθερης συμβίωσης. Οι ρυθμίσεις που διέπουν τις περιοριστικές σχέσεις των συζύγων δεν ισχύουν για τα ζευγάρια σε ελεύθερη συμβίωση ούτε κατ' αναλογία και, συνεπώς, εκτός κι αν έχει συναφθεί σχετική συμφωνία μεταξύ των μερών, οι διατάξεις που διέπουν τις περιοριστικές τους σχέσεις είναι οι διατάξεις του αστικού κώδικα (ή των αντίστοιχων κωδικών της εκάστοτε αυτόνομης κοινότητας) που διέπουν τη συγκυριότητα ή την κοινοκτημοσύνη (άρθρο 392 και επόμενα του αστικού κώδικα όσον αφορά το κοινό αστικό δίκαιο), όταν το ακίνητο ανήκει από κοινού στα μέρη του ζευγαριού.

3 Πώς μπορούν οι καταχωρισμένοι σύντροφοι να ρυθμίσουν τις περιοριστικές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Τα μέρη δύνανται πράγματι να ρυθμίζουν τις οικονομικές και περιοριστικές πτυχές της συμβίωσης τους. Γι' αυτό, στις ρυθμίσεις των περισσότερων αυτόνομων κοινοτήτων περιέχεται ειδική πρόβλεψη για τις συμφωνίες τις οποίες μπορούν να συνάψουν τα μέρη. Οι περισσότερες νομοθεσίες απαιτούν έγγραφο τύπου, αν και σε μερικές αυτόνομες κοινότητες γίνονται δεκτές και οι προφορικές συμφωνίες (Βαλεαρίδες Νήσοι και Κανάριες Νήσοι). Η γενική πρόβλεψη σχετικά με τον έγγραφο τύπο είναι ότι γίνεται δεκτό δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο που έχει συνταχθεί προς τον σκοπό αυτόν και ανάλογα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις μπορεί να προβλέπεται η χορήγηση οικονομικής αντιστάθμισης σε περίπτωση ρήξης που θα αποτελεί αιτία ανισορροπίας μεταξύ των μερών.

Σε ορισμένες νομοθεσίες απαιτείται σε κάθε περίπτωση η σχετική συμφωνία να περιαφθεί τον συμβολαιογραφικό τύπο. Αυτό ισχύει στην περίπτωση της Αραγονίας, της Κανταβρίας, της Καταλωνίας, της Εστρεμαδούρας, της Γαλικίας και της Μαδρίτης.

4 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιοριστικών σχέσεων;

Ναι, η ελευθερία των συμβάσεων υπόκειται σε περιορισμούς. Η εμβέλεια των εν λόγω περιορισμών εξαρτάται από τις ισχύουσες διατάξεις στην εκάστοτε αυτόνομη κοινότητα. Σε γενικές γραμμές, κηρύσσονται άκυρες οι συμφωνίες που αντιβαίνουν σε νόμους αναγκαστικού δικαίου, στην ισότητα των δικαιωμάτων των μερών ή που είναι ιδιαίτερος δυσμενείς για ένα από τα μέρη. Ορισμένες νομοθεσίες κηρύσσουν επίσης ειδικώς άκυρες τις συμφωνίες που έχουν ως αποκλειστικό αντικείμενο τη ρύθμιση προσωπικών θεμάτων ή που επηρεάζουν την ιδιωτική ζωή των μερών. Επίσης, επισημαίνεται ότι οι συμφωνίες δεν μπορούν να είναι επιζήμιες για τρίτους.

5 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες της λύσης ή της ακύρωσης της σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης στις περιοριστικές σχέσεις των καταχωρισμένων συντρόφων;

Οι συνέπειες της λύσης της ελεύθερης συμβίωσης εξαρτώνται πρώτα από όλα από τη σχετική συμφωνία που έχουν ενδεχομένως συνάψει τα μέρη. Μερικές νομοθεσίες προβλέπουν επίσης ότι είναι δυνατόν να προβλεφθεί συμβατικά η χορήγηση οικονομικής αντιστάθμισης σε περίπτωση ανισορροπίας λόγω μελλοντικής ρήξης. Σε κάθε περίπτωση, για τη λύση και την εκκαθάριση της κοινής περιουσίας ισχύουν οι γενικοί αστικοί και δικονομικοί κανόνες, ενώ το δίκαιο της εκάστοτε αυτόνομης κοινότητας, όπως η Καταλωνία και η Αραγονία, ρυθμίζει τη δικαστική έγκριση της οικονομικής αντιστάθμισης για λόγους παροχής εργασίας από ένα από τα μέρη στο σπίτι ή προς τα οικονομικά και επαγγελματικά συμφέροντα του άλλου μέρους της ελεύθερης συμβίωσης.

6 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συντρόφων στις περιοριστικές σχέσεις των καταχωρισμένων συντρόφων;

Σε ορισμένες αυτόνομες κοινότητες ο επιζών σύντροφος έχει κληρονομικό δικαίωμα ως προς τον αποβιώσαντα σύντροφο με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους συζύγους. Επίσης, σε ορισμένες αυτόνομες κοινότητες αναγνωρίζεται κληρονομικό δικαίωμα επί της οικοσκευής, δικαίωμα παραμονής στην κοινή κατοικία για ένα έτος ή υποκατάστασης του άλλου μέρους στη μίσθωση της κατοικίας.

7 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιοριστικές σχέσεις των καταχωρισμένων συντρόφων;

Αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων σε περιοριστικά θέματα του χωρισμού είναι οι δικαστικές αρχές. Πάντως η ύπαρξη ελεύθερης συμβίωσης δεν συνεπάγεται κάποια ειδική δικαιοδοσία, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των περιοριστικών σχέσεων των συζύγων (πβλ. άρθρα 769 και 807 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Ως εκ τούτου, καθώς αρμόδιες είναι οι δικαστικές αρχές, η αρμοδιότητά τους διέπεται από τους γενικούς κανόνες (άρθρα 50 και επόμενα του αστικού κώδικα).

8 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιοριστικών σχέσεων των καταχωρισμένων συντρόφων στις νομικές σχέσεις μεταξύ καταχωρισμένου συντρόφου και τρίτων;

Σε γενικές γραμμές η νομοθεσία της εκάστοτε αυτόνομης κοινότητας προβλέπει ειδικούς κανόνες σχετικά με τις συνέπειες έναντι τρίτων, πέραν της βασικής πρόβλεψης σε ορισμένες από αυτές ότι η ελεύθερη συμβίωση δεν μπορεί να θίγει δικαιώματα τρίτων. Μόνο σε ορισμένες αυτόνομες κοινότητες προβλέπεται ότι τα μέρη της ελεύθερης συμβίωσης ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον έναντι των τρίτων ως προς ορισμένες δαπάνες (όπως στην περίπτωση της Ανδαλουσίας).

9 Σύνομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των καταχωρισμένων συντρόφων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Ούτε η εθνική νομοθεσία ούτε η νομοθεσία των αυτόνομων κοινοτήτων περιέχουν ειδικές δικονομικές διατάξεις σχετικά με τη λύση και την εκκαθάριση της περιουσίας των μερών ελεύθερης συμβίωσης. Σε γενικές γραμμές ισχύει το σύστημα της κοινοκτημοσύνης (εξ αδιαιρέτου κυριότητα των μερών) που διέπεται από τα άρθρα 392 και επόμενα του αστικού κώδικα, με την επιφύλαξη των διατάξεων του εκάστοτε αστικού δικαίου που ισχύει στην Ισπανία. Ως εκ τούτου η εκκαθάριση διέπεται από τους γενικούς κανόνες της συνήθους εξ αδιαιρέτου κυριότητας (άρθρο 400 του αστικού κώδικα).

10 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας απαιτείται η σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης.

Η εγγραφή στο μητρώο εξαρτάται από τις σχετικές διατάξεις αστικού δικαίου και γίνεται βάσει αυτών. Για τα μέρη ελεύθερης συμβίωσης που έχουν καταχωριστεί και αναγνωριστεί από αμιγώς διοικητική άποψη, χωρίς αστικά αποτελέσματα, το μητρώο θεωρεί ότι πρόκειται για συνήθη κατάσταση συνιδιοκτησίας. Εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση οι αρχές που ισχύουν για την καταχώριση στο μητρώο δημόσιων ή επικυρωμένων εγγράφων.

Τελευταία επικαιροποίηση: 26/01/2022

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.